

- LIV navchal'no-metodychna konferentsiya KHNMU, 17 bereznya 2021 roku, Kharkiv. Kharkiv : KHNMU, 51–54 [in Ukrainian].
- Mas, N. M., Storozhuk, N. A., Ryaba, L. O., & Solodyeyeva, L. V. (2013). Analiz vitchyznyanoho ta zarubizhnoho dosvidu vykorystannya dystantsiynoho navchannya v osviti ta yoho efektyvnist [Analysis of domestic and foreign experience in the use of distance learning in education and its effectiveness]. *Zb. nauk. prats' Viys'kovoho instytutu Kyiv's'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, 183-190 [in Ukrainian].
- Sharan, R. (2011). Etapy rozvytku dystantsiynoyi osvity u USA [Stages of development of distance education in the USA]. *Porivnyal'na profesiyna pedahohika*, 34-41 [in Ukrainian].
- Shunevych, B. I. (2005). Dystantsiyne navchannya v systemi vyshchoyi osvity Yevropy ta Pivnichnoyi Ameryky [Distance learning in the higher education system of Europe and North America]. 365 [in Ukrainian].
- Shunevych, B. I. (2008). Rozvytok dystantsiynoho navchannya u vyshchiiy shkoli krayin Yevropy ta Pivnichnoyi Ameryky [Development of distance learning in higher education in European and North American countries]. *ch. In-t vyshchoyi osvity Akad. ped. nauk Ukrainy*, 36 [in Ukrainian].
- StudyPortals. <http://www.distancelearningportal.com/articles/237/the-6-characteristics-of-openness.html> [in English].
- University Admissions in Canada. <https://universityadmissions.ca/open-distance-universities-in-canada/> [in English].

УДК 378:27]-027.12:271.4(477)"19"

DOI: [https://doi.org/10.35387/od.2\(22\).2022.197-208](https://doi.org/10.35387/od.2(22).2022.197-208)

Харевич Іван Іванович –
префект-секретар Івано-
Франківської духовної семінарії
ім. свщмч. Йосафата УГКЦ,
аспірант ІПООД імені Івана
Зязюна НАПН України

Kharevych Ivan – *prefect-
secretary of Ivano-Frankivsk
spiritual seminary of st. Josafat
UGCC, graduate student of the
Ivan Ziazun Institute of
Pedagogical and Adult Education
of the NAES of Ukraine*

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0531-3308>

E-mail: kharevych.i@gmail.com

РОЗВИТОК БОГОСЛОВСЬКОЇ ОСВИТИ В УКРАЇНСЬКІЙ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ НАПРИКІНЦІ ХХ СТ.

Анотація. У статті здійснено аналіз розвитку богословської освіти в Українській греко-католицькій церкві наприкінці ХХ століття. Визначено роль Синоду єпископів Української греко-католицької церкви у формуванні стратегії розвитку богословської освіти в рамках затвердженої цим же Синодом «Концепції розвитку богословської освіти»

в Україні» (2000) та інші нормативно правові документи, проаналізовано розвиток та діяльність вищих закладів освіти богословського спрямування та духовних семінарій на початку їхнього становлення у контексті нового законодавства України про вищу освіту. Виявлено організаційні особливості богословської освіти в духовних семінаріях УГКЦ з урахуванням сучасних викликів і проблем в різних регіонах України. Зосереджено увагу на тому, що із розвитком богословської освіти в Україні пов'язане формування нормативно-правового забезпечення, оскільки за радянських часів богословська освіта була під фактичною забороною, у період незалежності вона обмежувалася українським законодавством, і тільки на двадцять п'яту річницю незалежності були остаточно зняті дискримінаційні обмеження у розвитку богословської освіти в Україні. Проаналізовано поступову лібералізацію нормативно-правової бази щодо освітніх процесів у діяльності закладів вищої духовної освіти Незалежній Україні. Констатовано, що поступово в різних колах почали підіймати питання про необхідність урівняння в правах духовної (конфесійної) та світської освіти. До цього часу заклади вищої духовної освіти утримували виключне право на надання богословської освіти. Установлено, що з кожним наступним роком незалежності України питання визнання результатів освітньої та наукової діяльності закладів вищої духовної освіти підіймалося зі зростаючою гостротою. Дискримінаційне ставлення до системи богословської освіти в радянський час змінилося на адекватне ставлення та відповідне нормативно-правове закріплення в освітньому українському законодавстві, що дало змогу закладам вищої духовної освіти повноцінно функціонувати в освітньому середовищі України. Обґрунтовано необхідність розвитку в Україні богословської освіти для забезпечення необхідного рівня підготовки кандидатів для душпастирського служіння, богословів та фахівців інших форм церковного служіння, які б зуміли забезпечувати формування християнського світогляду і християнської духовності у сучасного громадянина України.

Ключові слова: богословська освіта; концепція богословської освіти; духовна семінарія; духовні заклади вищої освіти; Українська греко-католицька церква.

Kharevych Ivan

THE DEVELOPMENT OF THEOLOGICAL EDUCATION IN THE UKRAINIAN GREEK-CATHOLIC CHURCH AT THE END OF THE 20TH CENTURY

Abstract. The article analyzes the development of theological education in the Ukrainian Greek Catholic Church at the end of the 20th century. It also determines the role of the Synod of Bishops of the Ukrainian Greek-Catholic Church in the formation of the strategy for the development of theological education within the framework of the «Concept for the development

of theological education in Ukraine» approved by the same Synod (Concept, 2000) and other regulatory and legal documents, analyzes the development and activities of higher theological educational institutions and theological seminaries at the beginning of their formation in the context of the new legislation of Ukraine on higher education. In addition, here was revealed the organization of theological education in theological seminaries of the UGCC, taking into account contemporary challenges and problems in different regions of Ukraine. Attention is focused on the fact that the development of theological education in Ukraine is connected with the formation of regulatory and legal support, since in Soviet times theological education was under a de facto ban, during the period of independence it was limited by Ukrainian legislation, and only on the twenty-fifth anniversary of independence discriminatory restrictions on the development of theological education in Ukraine were finally removed. The gradual liberalization of the regulatory and legal framework regarding educational processes in the activities of institutions of higher spiritual education in Independent Ukraine is analyzed. It was established that gradually in various circles the question of the need to equalize the rights of spiritual (confessional) and secular education began to be raised. Until now, institutions of higher theological education held the exclusive right to provide theological education. It was established that with each subsequent year of Ukraine's independence, the issue of recognition of the results of educational and scientific activities of institutions of higher spiritual education was raised with increasing urgency. The discriminatory attitude towards the system of theological education in the Soviet era changed to an adequate attitude and the corresponding regulatory and legal consolidation in the educational Ukrainian legislation, which enabled institutions of higher theological education to fully function in the educational environment of Ukraine. The author of the article convinces about the need for the development of the theological education in Ukraine in order to ensure the necessary level of training of candidates for pastoral ministry, theologians and specialists in other forms of church service, as well as the creation of conditions for social determination of the importance of higher spiritual education and social integration of graduates of higher theological educational institutions, who would be able to provide the formation of a Christian worldview and Christian spirituality in a modern citizen of Ukraine.

Key words: theological education; concept of theological education; theological seminary; theological institutions of higher education; Ukrainian greek-catholic church.

Постановка проблеми, її актуальність. На початку 1990-х років в Україні розпочався процес релігійного відродження, нормалізувались демократичні, гуманні відносини між державою і церквою. Серед виявів релігійного відродження – зростання кількості релігійних спільнот, реставрація та відновлення старих храмів, активізація боротьби за легалізацію Української греко-католицької церкви, збільшення набору студентської молоді до духовних закладів освіти, поступова зміна акцентів у ставленні до релігії тощо. Характерною ознакою розвитку державно-

церковних відносин були спроби незалежної Української держави врегулювати міжконфесійні конфлікти за допомогою мирного діалогу, знаходження реальних шляхів улагодження суперечок. Вагомим кроком у нормалізації цих відносин і забезпеченні конституційних прав віруючих став Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» (Закон, 1991). Окреслені цим Законом права людини на свободу совісті, думки й релігії узгоджені з нормами міжнародного права та відповідають міжнародним угодам у галузі релігії. Демократичні стандарти щодо права людини на свободу совісті та віросповідання були закріплені у ст. 35 Конституції України (Конституція, 2022), що є безпосереднім виявом демократичності держави.

Зростання греко-католицьких духовних освітніх установ відбувалось упродовж цього періоду. Серед чинників, які впливали на формування цієї мережі навчальних закладів, слід виокремити такі: демократичні процеси в українському суспільстві, зростання чисельності релігійних громад, що призвело до гострої нестачі кадрів священнослужителів; зміни в українському законодавстві, які значною мірою пришвидшили процес виникнення греко-католицьких освітніх установ та ін. У цей час вагоме значення має душпастирська праця кардинала Любомира Гузара для суспільно-педагогічної діяльності церкви та затвердженні Синодом єпископів у 1999 р. «Катехитичного правильника» УГКЦ (Постанови, 1999). Згідно з ухваленим церквою рішенням, у кожній єпархії утворено катехитичні комісії, при управліннях єпархій діють катехитичні центри, в яких здійснюють координацію й оперативне управління справами катехизації та шкільництва. Педагогічна праця духовенства здійснюється паралельно в теоретичній і практичній площинах, на основі чого обґрунтовано засадничі ідеї морально-релігійного виховання української молоді.

Вихід з підпілля, відновлення та легалізація організаційної структури УГКЦ в Україні в 1987-1991 рр. стимулювали процес відродження мережі закладів богословської освіти. Спершу, впродовж 1990-1994 рр., відновлюються духовні семінарії у Львові та Івано-Франківську, осередки яких мали історичне коріння з довоєнного періоду і продовжували існувати в «катакомбній» церкві. В той же час навколо «катакомбних» осередків богословської освіти формуються духовні семінарії в Дрогобичі, Тернополі, Ужгороді, інші осередки богословської освіти в Коломиї та Чорткові. Здобуття наукових ступенів з відповідної галузі богословських наук, продовжували навчання закордоном, в католицьких університетах Риму, Відня, Інсбрука, Любліна, Варшави тощо. З середини 1990-х років відбувається деяке переосмислення стратегічних цілей закладів богословської освіти. Так, у 1997-2000 рр. було розроблено та схвалено Синодом єпископів УГКЦ «Концепцію богословської освіти в Україні» (Постанови, 2000), в якій було визначено основні пріоритети, місце і призначення, рівні та суб'єкти богословської освіти.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Проблема становлення та розвитку богословської освіти в Україні певною мірою

привертала увагу дослідників – представників різних наукових шкіл і традиційних церков, зокрема:

- богословський аспект (М. Марусин, І. Кащак, В. Бедь, Т. Добко, О. Левицький, М. Щербан та ін.);
- серед істориків відомі нам (М. Лагодич, В. Марчук, О. Недавнія, В. Пащенко, І. Пилипів та Р. Делятинський, В. Фенич та ін.);
- з релігієзнавців (Л. Дмитренко, О. Дроздова, В. Єленський, М. Закович, Ю. Решетников, В. Хромець та ін.).

Важливими науковими форумами, що актуалізували дослідження проблеми розвитку богословської освіти в Україні, стали науково-практичний семінар «Акредитація богословської освіти в Україні: досвід УКУ та перспективи співпраці», що відбувся у вересні 2006 р. на базі Українського Католицького університету у Львові, та Перша Всеукраїнська конференція «Майбутнє богослов'я в Україні», проведена в листопаді 2009 р. в Києві на базі Інституту релігійних наук ім. св. Томи Аквінського. Разом з тим, досі не проведено комплексного аналізу тенденцій розвитку богослов'я як освітньої галузі в період незалежності України.

Мета статті – проаналізувати процес формування богословської освіти, як науки в Українській греко-католицькій церкві наприкінці ХХ століття.

Завданням статті визначено: розглянути досвід становлення богослов'я як науки в Українській греко-католицькій церкві після виходу із «підпілля», тобто після проголошення Незалежності України в 1991 р., взявши за основу постанови Синодів єпископів Української греко-католицької церкви.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес становлення і розвитку богословської освіти УГКЦ в незалежній Україні мав свої особливості, які обумовлювалися, конкретними стратегічними цілями відповідного історичного періоду.

Незалежна Україна, взявши за основу свого закону «Про свободу совісті та релігійні організації», в результаті отримала дві окремі системи (світську та духовну) та їхнє різке розмежування. Досі незрозуміло, чому в світській державі зі світським характером освіти не могли діяти духовні заклади освіти, які виконують державний компонент і отримують дозвільні документи на ведення освітньої діяльності, мають усі соціальні гарантії для студентів та викладачів цих навчальних закладів. Тому з 1991 року складається так, що в Україні вища богословська освіта регулюється у двох законодавчих площинах:

1. Законом України «Про свободу совісті та релігійні організації».
2. Закон України «Про освіту».

У Законі України «Про освіту», який діяв на той час, у статтях 6 та 9 пропонується розуміння «світськості», продовжуючи радянську традицію, тобто світське означає мінус релігійне – світський характер визначається як безрелігійний. Так у статті 6 зазначено: «Науковий, а також світський характер освіти (крім навчальних закладів, заснованих релігійними організаціями)»; у статті 9 «Навчальні заклади і церква (релігійні

організації): «Навчальні заклади в Україні, незалежно від форм власності, відокремлені від церкви (релігійних організацій), мають світський характер, крім навчальних закладів, заснованих релігійними організаціями». Хоча ці статті не забороняють, або навіть опосередковано вказують на можливість, надану церквам і релігійним організаціям створювати заклади всіх. Остаточною фіксацією неможливості церквами і релігійними організаціями створювати заклади освіти всіх типів була постанова Кабінету Міністрів України від 5 квітня 1994 р. № 228 «Про порядок створення, реорганізації, ліквідації навчально-виховних закладів» (Постанова, 1994). Вона визначала можливих засновників навчальних закладів і серед них не були вказані церкви та релігійні організації. Саме посилання на цю постанову стало підставою у відмові церквам і релігійним організаціям створювати навчальні заклади відповідно до освітнього законодавства.

Стаття 11 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» передбачає, що релігійні центри (управління) можуть створювати вищі та середні духовні навчальні заклади для задоволення потреб у кваліфікованих кадрах для обслуговування релігійної діяльності. Хоча в законі не вказується формулювання «вища богословська освіта» чи «вищий богословський заклад освіти», зміст освіти є богословським, що засвідчує аналіз навчальних планів та назви деяких вищих духовних навчальних закладів, які існували, наприклад: Київська православна богословська академія, Івано-Франківська богословська академія імені св. Івана Золотоустого та ін. Важливо сказати, що відповідно до закону, заклади вищої духовної освіти є типом релігійної організації і можуть бути створені лише іншим типом релігійної організації – релігійним центром (управлінням). Оскільки це релігійний заклад освіти, відповідно до закону його діяльність розглядалася не як освітня, а як релігійна і тому освітній процес в цих навчальних закладах жодним чином спеціально не регламентувався. Відповідно, видані документи про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання не визнавалися державою (Хромець, 2019). Така ситуація тривала до місяця вересня 2015 р., тоді спеціальність 041 «богослов'я» було затверджено в перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (Харевич, 2021). Заснування, а радше відновлення всіх семінарій Української греко-католицької церкви на західній території України розпочалося на початку 1990-х років. Спершу почали відроджуватися закриті радянською владою семінарії у Львові і Станіславові (тепер Івано-Франківськ). Новим центром виховання майбутнього духовенства стали Тернопіль та Дрогобич. З розвитком і становленням структури Унійної церкви України (таку назву в офіційних документах СРСР мала Українська греко-католицька церква перебуваючи в катакомбах (підпіллі)), та поширенням її діяльності на всій сучасній території, виникла необхідність заснувати семінарію в центральних, північних, південних і східних областях України. З огляду на це, в Києві була створена міжпархіальна семінарія (Левицький 2016). Також для потреб духовенства на батьківщині та за її межами (тобто на

територіях української діаспори по всьому світу) в УГКЦ в Україні сьогодні діє п'ять семінарій.

Засади формування майбутнього духовенства УГКЦ протягом перших п'яти років її діяльності були закладені відповідно до вимог сучасного стану церкви та потреб вірних. У дуже стислі терміни необхідно було підготувати молодих кандидатів до священства. Тому програми їх навчання та формування були короткі. Головна турбота не про освіту, а про самовиховання та обрядову практику. На той час в Українській Католицькій Церкві було лише кілька висококваліфікованих викладачів-богословів, тому студенти семінарій обмежувалися простим навчанням і духовним вишколом.

З огляду на брак повноцінних духовних семінарій та кадрового забезпечення, необхідних для їхнього управління, а саме настоятелів та вчителів відповідного рівня, посилати кандидатів на духовну підготовку та навчання у відповідних католицьких закладах Європи та Півночі протягом першого десятиліття, дана практика широко використовується в США, а також в Римі, Любліні, Інсбруку, Загребі, Стенфорді, Айштаті. Багато випускників цих закладів склали основу викладацьких колективів сучасних греко-католицьких семінарій в Україні.

Однією із перших була відновлена Львівська духовна семінарія у 1990 році в селі Рудно під Львовом.

З 1990 по 1995 рр. передані державою напівзруйновані старі будиночки піонерських таборів змушені були ремонтувати та перебудовувати. Таким чином створюються мінімальні умови для життя та діяльності семінарії. У 2006 р. семінарія переїхала в нове приміщення у місті Львів, яке розташоване на околиці міста і є цілісним комплексом. Семінарія була посвячена під покров Святого Духа. Сьогодні у Львівській духовній семінарії Святого Духа навчаються та отримують духовно-пастирський вишкіл студенти майже з усіх єпархій УГКЦ та з-за кордону, а також монахи різних монастирів. Станом на 2022 рік у цій семінарії формуються 165 семінаристів. Інтелектуальний вишкіл семінаристи проходять в Українському Католицькому Університеті, де отримують дипломи державного зразка.

Другою семінарією, яку було відновлено на початку 90-их рр. є семінарія в Івано-Франківську. Відроджена в 1990 році, коли вперше було набрано 479 кандидатів. Формально вона була складовою частиною Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту.

На початку 1995 р. семінарія отримала приміщення, де одним із головних питань постало формування викладацького складу професорів семінарії, забезпечення навчальної літератури, організація навчально-формаційного процесу. Ректорат та ієрархи усилено працювали над статусом семінарії на церковному та державному рівнях (Горбань, Делятинський, 2010).

Ректорат орієнтувався на західну систему богословської освіти, щоб забезпечити викладання сучасного Католицького навчання в семінаріях і виховувати нове покоління українських богословів, які

отримали б наукові ступені з різних богословських дисциплін. Наступним критичним етапом заснування семінарії є чітке окреслення структури богословської освіти на основі створених семінарій. Тому у вересні 2000 р. відбувся формальний поділ на Івано-Франківську духовну семінарію та Івано-Франківську Теологічну Академію, створені як дві окремі структури задля того, щоб розділити сферу повноважень і підготовки богословів на світських та духовних.

Від самого початку семінарія носила ім'я священномученика Йосафата Кунцевича, який є її духовним покровителем. Як зазначає Юрій Козловський, аналізуючи стан греко-католицької формаційної інституції духовенства: «Поволі семінарія була повністю укомплектована, а матеріальна основа згодом змінилася з однобудинкової на багатобудинкову споруду. Все, що було необхідно для повноцінної семінарії» (Левицький 2016). У листопаді 2012 р. семінарія отримала сучасний новий навчальний корпус.

Сьогодні Івано-Франківська духовна семінарія ім. свщмч. Йосафата є однією з найкращих семінарій в Україні. Духовна семінарія є серцем Івано-Франківської Архієпархії та всієї Митрополії, в якій отримують формацію студенти з різних архієпархій, єпархій, екзархатів з цілої України та з-поза її меж (Для абітурієнта 2022). Зараз в ІФДС формується 200 семінаристів, це найбільший показник чисельності семінаристів в усіх католицьких семінаріях Європи. Весь курс навчання та формації триває 6 років (Курія, 2021).

Інтелектуальна формація семінаристів ІФДС здійснюється в Академії Івана Золотоустого, вона є продовженням діяльності греко-католицької семінарії в Станіславі (тепер Івано-Франківськ), яка була закрита в 1945 р. і відкрита в 1990 р. як частина Івано-Франківського Богословсько-Катехичного Інституту, була відновлена і реорганізована в 2000 р. як Івано-Франківський Теологічна Академія. З 30-го липня 2014 р. Теологічна Академія була перейменована на Івано-Франківський богословський університет ім. св. Івана Золотоустого.

21 травня 2018 р. університет реорганізовано в Приватний заклад вищої освіти «Івано-Франківська академія Івана Золотоустого». 30 листопада 2018 р. академія отримала державне акредитування бакалаврського рівня освіти, а 6 березня 2019 р. акредитування пройшов другий магістерський рівень освіти, отже сьогодні академія навчає не тільки богословів-священників, а й світських богословів, які отримують дипломи державного зразка.

Про Тернопільську вищу духовну семінарію слід сказати наступне. Вона почала свою діяльність у 1990 р. у приватному будинку в смт. Велика Березовиця, що під Тернополем (Дем'янова, 2019). Початковим форматом було вільний набір семінаристів, як вільних слухачів, які відвідували спільні лекції та здобували духовну формацію. Згодом семінарія отримала право на користування парафіяльним будинком, і таким чином почався розвиток та становлення семінарії. Будинок поступово перебудовували відповідно до умов семінарійного способу життя.

Офіційно семінарія була зареєстрована у 1993 р. і з того часу діє як юридична особа в державі. Перший офіційний набір закладу відбувся у 1993/94 навчальному році. Водночас вона прийняла своїм духовним покровителем патріарха з Тернопільщини Йосифа Сліпого. Нині семінарія нараховує 125 семінаристів. Весь курс навчання та формації триває 7 років. Перший рік семінаристи навчаються в Марійському Духовному Центрі «Зарваниця» (тут проходить духовна та інтелектуальна формація студентів першого курсу), а наступних 6 років в смт. Велика Березовиця.

Витоки Дрогобицької духовної семінарії можна віднести до 1989 р., коли невелика група кандидатів почала навчатися в декількох приміщеннях церков у Дрогобичі на Львівщині. Незабаром кількість студентів, які приєдналися до навчання, зросла до 150 осіб. Внаслідок цього перехідного етапу відродження УГКЦ студенти семінарії працювали на роботах або навчаються в різних навчальних закладах, а ввечері їздили на навчання до Дрогобича.

На початку навчання тривало близько року. Тоді, у 1996 р., декретом єпископа Юліана Вороновського було засновано факультет богослов'я при Дрогобицькому Єпархіальному Катехитичному Інституті, що саме стало формальним початком семінарії (Історія, 2018).

Як і в інших семінаріях того періоду, навчання тут тривало 5 років, а у вересні 2003 р. Катехитичний Інститут був реорганізований в Дрогобицьку духовну семінарію, яка знаходиться під покровительством блаженних священномучеників Северина, Якима і Віталія.

Наймолодшою семінарією УГКЦ є Київська Трьохсвятительська духовна семінарія. Заклад було створено за ініціативи єпископів УГКЦ, які не мали семінарії в своїй єпархії чи екзархаті, де б могли забезпечити своїх вірних душпастирями. Спільним рішенням Глави УГКЦ Блаженнішим Любомиром Гузаром і співзасновників Київська духовна семінарія постала у червні 2010 р., яка знаходиться в Княжичах під Києвом. Завданням семінарії є підготовка священників для Північно-Центральних, Східних і Південних регіонів України. Перший набір до семінарії відбувся у вересні 2010 р.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, починаючи від кінця ХХ ст. в Україні створено всі умови для розвитку та формування системи богословської освіти. Майже одноставно більшість експертів сходяться на думці, що богослов'я повинно розвиватися в тісній співпраці з церквами та релігійними організаціями, оскільки такий варіант дозволяє більш якісно визначити зміст освіти та відкрити природне поле залучення богословів. Україна підійшла впритул до формування унікальної моделі богословської освіти. У найближчій перспективі це має призвести до перетворення спорадичних форм співпраці зацікавлених осіб на повноцінну комплексну систему відтворення богослов'я засобами вищої освіти.

Особливості релігійних процесів, які проходять в Україні дають можливість успішно розвиватися богословській освіті. Відроджена богословська освіта в Україні покликана сприяти відновленню повноти

церковного життя в усіх його ланках: душпастирській, богословській, місійній, харитативній, тощо.

Богословська освіта охоплює підготовку чотирьох категорій фахівців: висококваліфікованих богословів (дипломованих бакалаврів, ліцензованих магістрів, докторів), священників, катехитів і допоміжних кадрів (регентів, дяків, паламарів тощо).

На богословські академії та богословські факультети світських університетів покладено наступні обов'язки:

- формування високопрофесійних богословських кадрів і постійне підвищення їхньої кваліфікації;
- формування авторських колективів та окремих авторів для підготовки богословських підручників, наукових праць, популярних видань;
- організації і забезпечення роботи термінологічних комісій, формування перекладацьких колективів та організація перекладів богословської літератури.

На духовні семінарії покладено обов'язок формувати новітнє священство належного ступеня духовності, самопосвяти, освіти й культури, яке покликане подолати комуністичний стереотип «служителів культу» і відновити підупалу за попередні десятиліття довіру народу до духовного сану.

Відродження й розвиток богословської освіти в Україні стає засобами гармонізації особи, відродження її духовності, очищення її душі, формування українця-християнина та патріота. Значення богословської освіти для виховання майбутніх поколінь оцінюється з перспективи часу світоглядним знаменником. Саме богослов'я наповнює інтелект і формує багатство душі.

У *перспективі подальших досліджень* вбачаємо необхідність глибшого вивчення проблематики становлення богословської освіти не тільки в Українській греко-католицькій церкві, а й в інших традиційних християнських церквах Київської традиції в наступних періодах та історичних рамках їхнього становлення.

Список використаних джерел

- Горбань, Р.А., Делятинський, Р.І. (2010). Івано-Франківська теологічна академія УГКЦ: традиції та становлення. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України.
- Дем'янова, І.В. (2010). Тернопільська вища духовна семінарія імені Патріарха Йосипа Сліпого. Тернопіль, Україна: ТЕЦ.
- Для абітурієнта. Івано-Франківська духовна семінарія ім. свщмч. Йосафата УГКЦ (2022). URL: <https://ifds.if.ua/dlia-abiturienta/>
- Закон України про свободу совісті та релігійні організації (1991). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text>
- Історія (2018). Дрогобицька духовна семінарія блаженних священномучеників Северина, Віталія та Якіма. URL: <http://dds.edu.ua/ua/about/2/history.html>
- Конституція України. (2022). URL:

- <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
Концепція богословської освіти в Україні. (2000). URL:
[//theologia.ucu.edu.ua/uk/misija-kafedry/konceptsiya-bogoslovskoj-osvity](http://theologia.ucu.edu.ua/uk/misija-kafedry/konceptsiya-bogoslovskoj-osvity)
- Курія Івано-Франківської Архієпархії УГКЦ (2021). Станіславівські та Івано-Франківські Архієреї Української греко-католицької церкви духовні провідники Прикарпаття. Івано-Франківськ, Україна: Нова Зоря.
- Левицький, О.О. (2016). Формування духовенства за нормами партикулярного права УГКЦ: Івано-Франківськ, Україна: Нова Зоря.
- Постанова кабінету міністрів України (1994). URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-94-%D0%BF#Text>
- Постанови Синоду Єпископів УГКЦ (1999). URL:
<https://synod.ugcc.ua/data/postanovy-synodu-pyskopiv-ugkts-1999-roku-263/>
- Постанови Синоду Єпископів УГКЦ (2000). URL:
<https://synod.ugcc.ua/data/postanovy-synodu-pyskopiv-ugkts-2000-roku-262/>
- Харевич, І.І. (2021). Роль сучасної католицької церкви у формуванні ціннісних й етичних орієнтацій дітей, молоді та дорослих. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 1 (21), 125-134. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(21\).2022](https://doi.org/10.35387/od.1(21).2022).
- Хромец, В.Л. (2019). Богословська освіта як феномен релігійного та світського освітнього простору України. URL:
https://old.npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/D_26.053.21/Chromec.pdf

References (translated and transliterated)

- Demianova, I.V. (2010). Ternopil'ska vyscha dukhovna seminariia imeni Patriarkha Josypa Slipoho [Ternopil Higher Theological Seminary named after Patriarch Joseph Slipyy]. Ternopil : TETs [in Ukrainian].
- Dlia abituriiienta. Ivano-Frankivska dukhovna seminariia im. svschmch. Josafata UGCC (2022) [For the applicant]. <https://ifds.if.ua/dlia-abituriiienta/> [in Ukrainian].
- Horban, R.A., Deliatynskyj, R.I. (2010). Ivano-Frankivska teolohichna akademiia UGCC : tradytsii ta stanovlennia [Ivano-Frankivsk Theological Academy of the UGCC]. Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy [in Ukrainian].
- Istoriia. [History]. Drohobytska dukhovna seminariia blazhennykh sviaschennomuchenykyv Severyna, Vitaliia ta Yakyma. <http://dds.edu.ua/ua/about/2/history.html> [in Ukrainian].
- Kharevych, I.I. (2021). Rol suchasnoi katolytskoi tserkvy u formuvannia tsinnisnykh j etychnykh orientatsij ditej, molodi ta doroslykh [The role of the modern catholic church in the formation of morally value and ethical orientations of children, youth and adults]. *Osvita doroslykh: teoriia, dosvid, perspektyvy – Adult Education: Theory, Experience, Prospects*, 1 (21), 125-134. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(21\).2022](https://doi.org/10.35387/od.1(21).2022) [in Ukrainian].
- Khromets, V.L. (2019). Bohoslovska osvita iak fenomen relihijnoho ta svitskoho

- osvitnoho prostoru Ukrainy [Theological Education as the Phenomenon of the Religious and Secular Educational Space of Ukraine]. https://old.npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/D_26.053.21/Chomec.pdf [in Ukrainian].
- Konstytutsiia Ukrainy. (2022). [Constitution of Ukraine]. <https://www.president.gov.ua/documents/constitution> [in Ukrainian].
- Kontsepsiia bogoslovskoi osvity v Ukraini (2000) [The concept of theological education in Ukraine]. //theologia.ucu.edu.ua/uk/misija-kafedry/koncepcija-bogoslovskoji-osvity [in Ukrainian].
- Kuriya Ivano-Frankivskoi Arkhiieparchii UGCC (2021). Stanislavivski ta Ivano-Frankivski Arkhiierei Ukrain'skoi hreko-katolytskoi tserkvy dukhovni providnyky Prykarpattia [Stanislaviv and Ivano-Frankivsk Bishops of the Ukrainian Greek-Catholic Church, spiritual leaders of Prykarpattia]. Ivano-Frankivsk : Nova Zoria [in Ukrainian].
- Levytskyj, O.O. (2016). Formuvannia dukhovenstva za normamy partykuliarnoho prava UGCC [The formation of the clergy according to the norms of private law of the UGCC]. Ivano-Frankivsk : Nova Zoria [in Ukrainian].
- Postanova kabinetu ministriv Ukrainy (1994) [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-94-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
- Postanovy Synodu Yepyskopiv UGCC (1999) [Resolutions of the Synod of Bishops of the UGCC]. <https://synod.ugcc.ua/data/postanovy-synodu-pyskopiv-ugkts-1999-roku-263/> [in Ukrainian].
- Postanovy Synodu Yepyskopiv UGCC (2000) [Resolutions of the Synod of Bishops of the UGCC]. <https://synod.ugcc.ua/data/postanovy-synodu-pyskopiv-ugkts-2000-roku-262/> [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy pro svobodu sovisti ta relihijni orhanizatsii (1991) [Law of Ukraine on freedom of conscience and religious organizations]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text> [in Ukrainian].